

УДК 330(477).001.76(043.2)

РИЧКА М.А.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
і бізнесу Інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

ВАСИЛИНЮК М.В.,

студентка 5 курсу
Інституту міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті проаналізовано сутність та значення регіонального розвитку України в умовах глобалізації та запропоновано напрями модернізації державної регіональної політики із врахуванням досвіду інституційного забезпечення регіональної політики країн ЄС.

Ключові слова: регіональний розвиток, державна регіональна політика, стратегія регіонального розвитку, глобалізація, регіоналізація, євроінтеграція.

Рычка М.А., кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений и бизнеса Института международных отношений Национального авиационного университета; **Василинюк М.В.,** студентка 5 курса Института международных отношений Национального авиационного университета

РЕГИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Аннотация. В статье проанализированы сущность и значение регионального развития Украины в условиях глобализации и предложены направления модернизации государственной региональной политики с учетом опыта институционального обеспечения региональной политики стран ЕС.

Ключевые слова: региональное развитие, государственная региональная политика, стратегия регионального развития, глобализация, регионализация, евроинтеграция.

Rychka M.A., Ph. D. in Economics, Associate, Assistant Professor, Professor of International Economic Relations and Business Department, Institute of International Relations, National Aviation University; **Vasylyniuk M.V.,** student of Institute of International Relations, National Aviation University

REGIONAL DEVELOPMENT OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Annotation. The essence and importance of regional development of Ukraine in the context of globalization and directions of modernization of state regional policy based on the experience of institutional support of the regional policy of the EU.

Keywords: regional development, the state regional policy, regional development strategy, globalization, regionalization, European integration.

Постановка проблеми. Розробка раціонального інституційного забезпечення державної регіональної політики набуває особливого значення для сучасної України. Оскільки пріоритетом для України офіційно визнано курс на євроінтеграцію, принципи, засади та певною мірою завдання щодо регіонального розвитку мають відповідати основним європейським нормам та принципам. Досвід господарювання розвинутих країн ЄС свідчить, що регіональна економіка залишається найбільш складним об'єктом державного управління. А через збільшення диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів та низьку конкурентоспроможність економіки України стає складніше регулювати регіональний розвиток держави. Євроінтеграційні прагнення України потребують великої державотворчої роботи у сфері наближення правових, соціально-економічних та психологічних інститутів суспільного розвитку до стандартів ЄС. Тому, одним з напрямків такої роботи є узгодження стратегічних пріоритетів української та європейської регіональної політики щодо її формування та реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад щодо вивчення регіональної політики та регіонального розвитку, зокрема України, зробили вітчизняні вчені такі як: В. Бакуменко, О. Берданова, В. Бодров, Л. Зайцева, Ф. Заставний, М. Долішній, В. Керецман, О. Нижник, В. Поповкін, С. Романюк, В. Симоненко, В. Удовиченко, А. Філіпенко, Л. Хоміч, О. Шаблій, О. Білорус, Д. Лук'яненко, А. Поручник. Проблемам якісної та ефективної державної регіональної політики були присвячені наукові дослідження таких зарубіжних вчених, як: А. Вебер, Т. Паландер, Г. Хоутлінг, П. Робсон, С. Поллард, Е. Гувер. Але, незважаючи на значну кількість праць, при-

свячених питанням регіонального розвитку, подальшої уваги науковців потребують питання аналізу відповідності нормативних принципів регіональної політики України Європейським стандартам та принципам, оскільки євроінтеграційні прагнення України спрямовані на вдосконалення національного регіонального розвитку держави.

Мета статті. Метою статті є дослідження сутності регіоналізації світової економіки, визначення ролі державної регіональної політики в умовах глобалізації та аналіз напрямів модернізації державної регіональної політики в Україні в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація світової економіки означає тісну взаємодію і сплетіння економічних, політичних, соціальних, правових, інформаційних, культурних та інших трансакцій на світовій арені. В умовах активного включення України до світових процесів глобалізації та регіоналізації особливого значення набувають регіональні аспекти стратегії соціально-економічного зростання держави.

Сьогодні досить актуальними є питання економічного та соціального розвитку регіонів на основі структурних зрушень галузевої, просторової та функціональної систем, відновлення й зміцнення ефективного співробітництва регіонів, зменшення міжрегіональних диспропорцій, раціонального використання економічного потенціалу кожного регіону, вдосконалення правової та інституційної бази, її розробка та реалізація.

Однією з глобальних тенденцій світового господарства є регіоналізація управління національними економіками, тобто демократизація господарського управління шляхом розширення прав і компетенції регіонів місцевої влади в управлінні економікою території [3, с. 114]. Експерти зазначають, що сучасна регіональна політика має ґрунтуватися на теоретичних, методологічних і методичних засадах, які детермінують формування високорозвинених територіальних господарських структур, можливості участі кожної з них в створенні національного продукту за інноваційно-інвестиційною моделлю [3, с. 115]. Результатом регіональної політики має бути вирівнювання життєвих умов населення різних регіонів, їх соціально-економічних потенціалів, поєднання глобального і локального.

Національна регіоналізація економічних регіонів всередині разом з економічною глобалізацією віддзеркалюють сучасні умови та способи розвитку продуктивних сил. Саме ці процеси спонукають до пошуку нових форматів господарської діяльності, оптимальних форматів розгортання та взаємодії господарських і соціальних процесів. Регіоналізація, яка супроводжується особливими формами соціально-економічної взаємодії, відіграє важливу роль в умовах демократичних змін саме як процес зростання суспільної інтеграції всередині регіону. Однак, сьогодні проблеми регіоналізму пов'язані з потребою ефективної протидії централізації держави або надмірної унітаризації її та ефективного запровадження демократичних норм і процедур [7, с. 167].

Метою регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів, поглиблення процесів ринкової трансформації, підвищення рівня життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина [8, с. 201]. Активна регіональна політика для України саме цей аспект є важливим стратегічним пріоритетом регіональної політики для забезпечення загальнодержавних інтересів.

Проблема економічної безпеки впродовж багатьох років залишається надзвичайно важливою, передусім, з точки зору забезпечення стійкого та збалансованого розвитку країни в довгостроковій перспективі. На стан економічної безпеки регіону впливає велика кількість факторів із різнополярним вектором дії, тобто вони перешкоджають або сприяють забезпеченню безпеки. Для того, щоб реагувати на економічні, соціальні та політичні зміни, які впливають на стан економічної безпеки регіону, проводять постійний моніторинг його стану. За результатами індексу конкурентоспроможності регіонів України, який розраховує Фонд «Ефективне управління», індекс за методологією розрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму [8].

Для зростання конкурентоспроможності регіонів досить важливим фактором є рівень розвитку інституцій. Хоча за складовою інституцій середня оцінка регіонів України (3,83 бала), нижча, ніж середня оцінка у світі (3,98 бала), вона вища ніж в країнах Центрально-Східної Європи (3,75 бала) (див. табл. 1).

Таблиця 1

Середні результати регіонів України за Індексом конкурентоспроможності регіонів та його складових у 2011–2013 рр.

Показник	2011	2012	2013
Індекс конкурентоспроможності регіонів України	3,87	4,00	4,01
Інституції	3,69	3,77	3,83
Інфраструктура	3,77	3,81	3,90
Макроекономічне середовище	4,03	4,52	4,20
Охорона здоров'я та початкова освіта	5,75	5,76	5,75
Вища освіта та професійна підготовка	4,45	4,49	4,55
Ефективність ринку товарів	3,79	3,94	4,12
Ефективність ринку праці	4,77	4,78	4,63
Рівень розвитку фінансового ринку	3,83	4,00	4,12
Технологічна готовність	2,95	3,10	3,11
Рівень розвитку бізнесу	3,81	3,89	3,96
Інновації	2,91	2,99	3,04
Розмір ринку	1,91	2,10	2,21

Примітка. Побудовано автором за даними Індексу конкурентоспроможності регіонів України, 2011-2013 рр.

У 2013 році за показником інфраструктури столиця України випередила усі регіони на 30%, а країна зайняла 32 місце у світі у порівнянні з 148. Регіони України найвищі оцінки отримали за показником охорони здоров'я та початкової освіти. У всіх регіонах України зазначені були високі оцінки якості залізничної структури та погані оцінки за якістю автодоріг та інфраструктури портів та повітряних перевезень [8].

На сьогоднішній день Україна проводить державну регіональну політику, засновану на європейських цінностях, засадах демократії та національної єдності, орієнтовану на підвищення економічних і соціальних стандартів життя населення кожного регіону [4, с. 203]. Хоча експерти Інституту громадянського суспільства зазначають, що не існує єдиного підходу до здійснення регіонального розвитку, все ж для всіх країн залишається єдиним завданням регіональної політики, яке полягає в створенні і зміцненні єдиного економічного простору, забезпеченні економічних, соціальних, правових і організаційних основ державності, а також в ефективному використанні потенціалу регіонів та їх комплексному екологічному захисті [10].

Провідну роль щодо реалізації євроінтеграційних прагнень України відіграє розробка та впровадження дієвої регіональної політики, досягнення збалансованості і соціально-економічного розвитку регіонів. У 2014 року соціально-економічний розвиток більшості регіонів характеризувався спадом промислового виробництва; зменшенням інвестиційних ресурсів; скороченням обсягу експорту товарів, виконаних будівельних робіт; значним уповільненням приросту реальної заробітної плати.

Нестабільна суспільно-політична ситуація та терористичні акти на Сході України, а саме у Донецькій та Луганській областях, призвели до значного спаду промислового виробництва. Враховуючи, що вклад цих регіонів становить близько 16 % загального по Україні валового регіонального продукту, негативні тенденції у цих областях, анексія Автономної Республіки Крим та нестабільна загальна соціально-економічна ситуація посилюють загальні негативні тенденції розвитку регіонів та країни в цілому.

Хоча в Україні наявні значні просторові економічні та соціальні диспропорції, спостерігається феномен невідповідності між економічною потужністю регіону та його показниками соціального благополуччя і якості життя. В регіонах з досить високими показниками ВРП на душу населення, промислового виробництва та експорту присутні найгостріші соціальні проблеми - найвищі рівні депопуляції, смертності (особливо серед чоловіків працездатного віку), еміграції, захворюваності, алкоголізму, тут неблагополучна криміногенна та екологічна ситуація.

Серед позитивних тенденцій розвитку регіонів України у січні-жовтні 2014 року можна виділити такі: зростання обсягів сільськогосподарського виробництва та позитивне сальдо зовнішньоторговельної діяльності. Так, по Україні за 2014 р. сільськогосподарське виробництво зросло на 7,5 % до відповідного 2013 р. Зростання сільськогосподарського виробництва у 2014 р. було зафіксовано у 22 регіонах України. Найбільше зростання відбулось у Сумській (21,8%), Вінницькій (на 15,3 %), Хмельницькій (на 16,8%), Херсонській (на 14,9 %), Харківській (13,6%) та Київській (на 13,2%) областях. Найбільше зниження відбулось у Миколаївській (на 2,7 %), Луганській (на 29,5%) областях. За підсумками січня-вересня 2014 р. позитивне сальдо зовнішньоторговельної діяльності України склало 4423369,8 тис. дол. Загалом від'ємне сальдо зовнішньоторговельної діяльності було зафіксовано у 4 регіонах України. Серед регіонів України найгіршим сальдо зовнішньоторговельної діяльності було в Полтавській, Черкаській, Дніпропетровській та Сумській областях [13].

Водночас з позитивними тенденціями відбувались зниження показників промислового виробництва, обсягів будівництва, капітальних інвестицій, реальної заробітної плати по всіх регіонах України, погіршення демографічної ситуації, активізації міграційних процесів та збільшення рівня безробіття тощо.

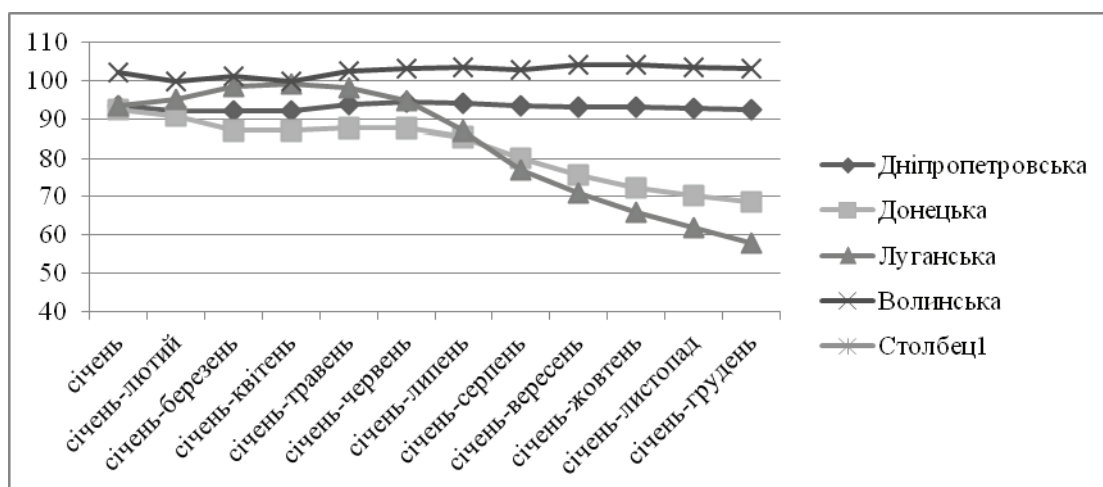

Рис. 1. Індекс промислового виробництва окремих регіонів України у 2014 році, % до попереднього року.
Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Загалом, у більшості регіонів України протягом січня-жовтня 2014 р. відбулося падіння промислового виробництва. Найбільше зниження промислового виробництва мало місце у Луганській (на 44 %), Донецькій

(на 27,6%), Сумській (на 12,3%) областях (див. рис. 1). Найбільше зростання промислового виробництва було зафіксовано у Тернопільській (на 15,5%), Житомирській (на 8,9%) та Волинській (на 4%) областях. За січень-жовтень 2014 р. відбулось зниження обсягів будівельних (18,6 % у порівнянні з аналогічним періодом 2013 р.). Зростання робіт було зафіксовано лише у 3 регіонах України: Чернігівській (на 43,6%), Рівненській (на 39,2%) та Тернопільській (на 6%) областях [13].

За січень-вересень 2014 р. обсяги капітальних інвестицій знизилися на 23 % до відповідного періоду 2013 р. Найбільше зростання обсягів капітальних інвестицій у січні-вересні 2014 р. було зафіксовано в Івано-Франківській (на 26,9%) та Хмельницькій (на 10%) областях. Найбільше зниження відбулось у Луганській (51,2%), Донецькій (49,2%), Одеській (44,7%) та Миколаївській (39,8%) областях [13] (див. рис. 2).

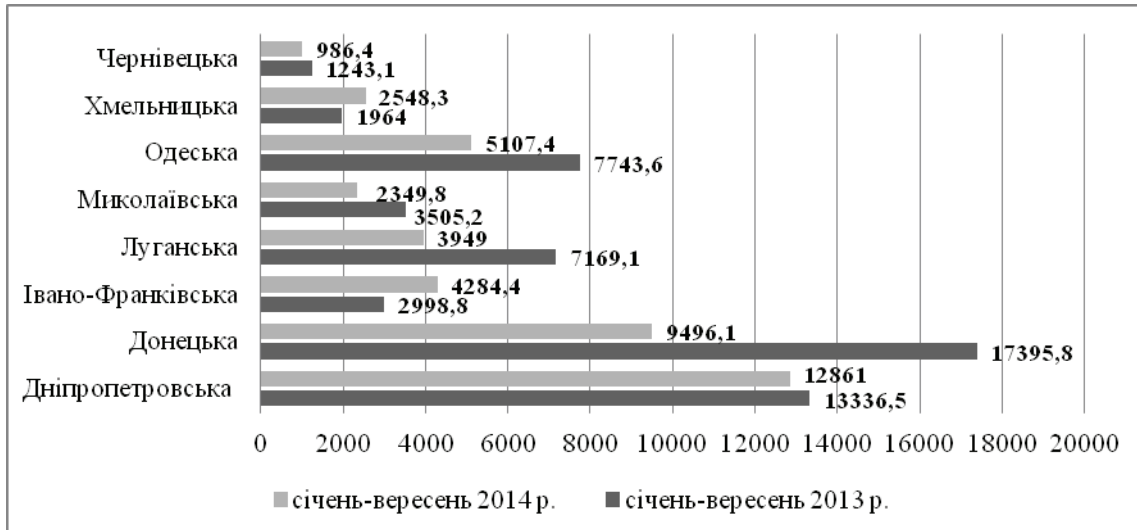

Рис. 2. Обсяги капітальних інвестицій за регіонами України, млн. грн.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

У більшості регіонів України погіршилась демографічна ситуація. Загалом населення України протягом січня-вересня 2014 р. скоротилось на 118079 осіб. Природний приріст населення спостерігався лише у 3 регіонах: у м. Києві (на 3977 осіб), у Рівненській (на 2020 осіб), Закарпатській (на 2789 осіб), Волинській (815 осіб) та Чернівецькій (на 253 особи) областях. Найбільше природне скорочення населення спостерігалось на Сході України: у Донецькій (на 24153 осіб), Луганській (на 11005 осіб), Дніпропетровській (на 11698 осіб) та Харківській (на 10141) областях [13].

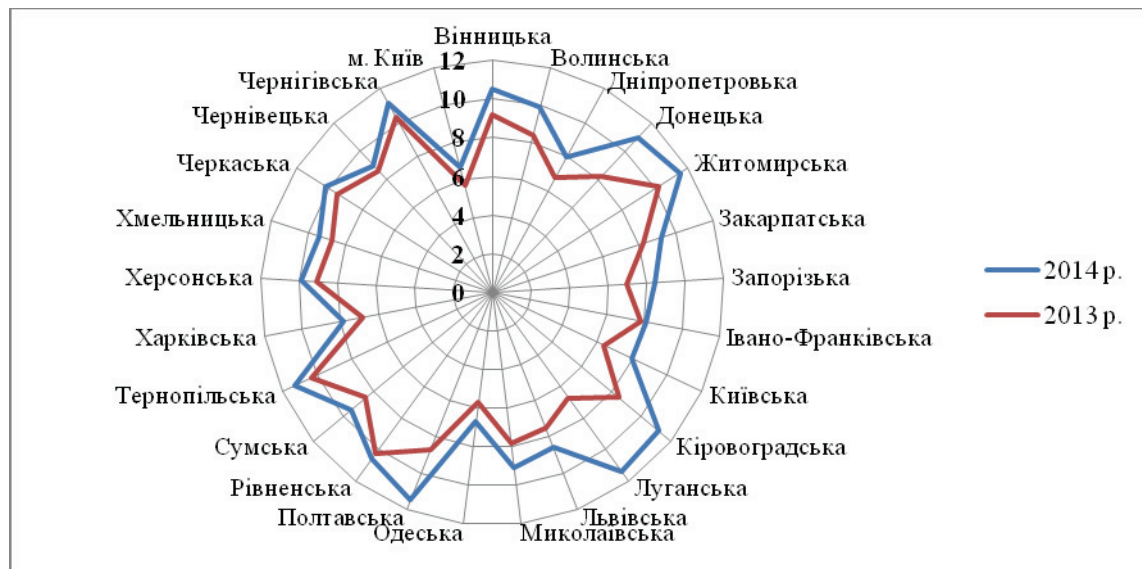

Рис. 3. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за регіонами, у % до економічно активного населення у віці від 15 до 70 років.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

У 2014 році рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці) у регіонах залишався високим. Серед регіонів найкраща ситуація традиційно спостерігалась у м. Києві (рівень безробіття становив 6,7%), Одеській області (6,7 %). Найгірша ситуація склалась у Житомирській (11,5%), Кіровоградській (11,2%), Луганській (11,4%), Полтавській (11,5 %), Тернопільській (11,3 %) та Чернігівській (11,2%) областях (рис. 3). Високий рівень безробіття у 19 регіонах супроводжується зменшенням протягом останніх шести років як кількості економічно активного населення, так і зайнятого [13].

Зростає заборгованість з виплати заробітної плати. Так, станом на березень 2015 р. заборгованість із виплати заробітної плати загалом по Україні складала 1574,8 млн. грн. Найбільша заборгованість з початку року по березень 2015 р. була зафіксована у Донецькій (396,1 млн. грн.), Дніпропетровській (132,0 млн. грн.), Київській (136,9 млн. грн.), Луганській (131,7 млн. грн.), Львівській (106,0 млн. грн.), Харківській (142,5 млн. грн.) областях. Найменша заборгованість за березень 2015 року зафіксована у Закарпатській області – 3,9 млн. грн. Якщо порівняти статистичні дані за березень 2015 та 2014 року, то можна побачити значне збільшення обсягу заборгованості з 930,2 до 1574,8 млн. грн. (в 1,6 разів) [13].

Таким чином, огляд статистичних даних за регіонами України свідчить про збереження диспропорцій, які зросли у кризовий період. При цьому екстенсивні методи господарювання та традиційні методи регіонального управління вже не виконують завдання регулювання пропорцій регіонального розвитку. Завданням нової регіональної політики має бути пошук нових методів структурних змін у господарстві регіонів та нових інструментів реалізації регіональної політики.

За останнє десятиліття розвиток регіонів характеризується диспропорційністю та поступовим зосередженням економічного зростання, а також виробничого, інвестиційного, фінансового, трудового потенціалу у незначній кількості регіонів. Серед базових диспропорцій регіонального розвитку України можна виділити: більш динамічний економічний розвиток у великих містах та переважно промислових районах, ніж в аграрному секторі; вища заробітна плата в обласних центрах, ніж у мешканців сільських територій; вищий рівень доступу до публічних послуг, інформаційних комунікацій в мешканців великих міст; ускладнений розвиток підприємництва у віддалених від обласного центру місцевостях; розвинена логістична мережа, переважно, навколо великих міст та промислових територій тощо. Більш чітко диспропорції регіонального розвитку можна побачити, розглянувши такий показник, як валовий регіональний продукт (ВРП).

У 2013 році найбільше зростання за ВРП у фактичних цінах продемонстрували такі області: Дніпропетровська та Донецька області (152905 та 164926 грн.) відповідно. За цим же показником м. Київ отримало 312552 грн. За ВРП на душу населення найбільший показник був в м. Києві – 109402 грн, Дніпропетровській області – 46333 грн. [13] (рис. 4).

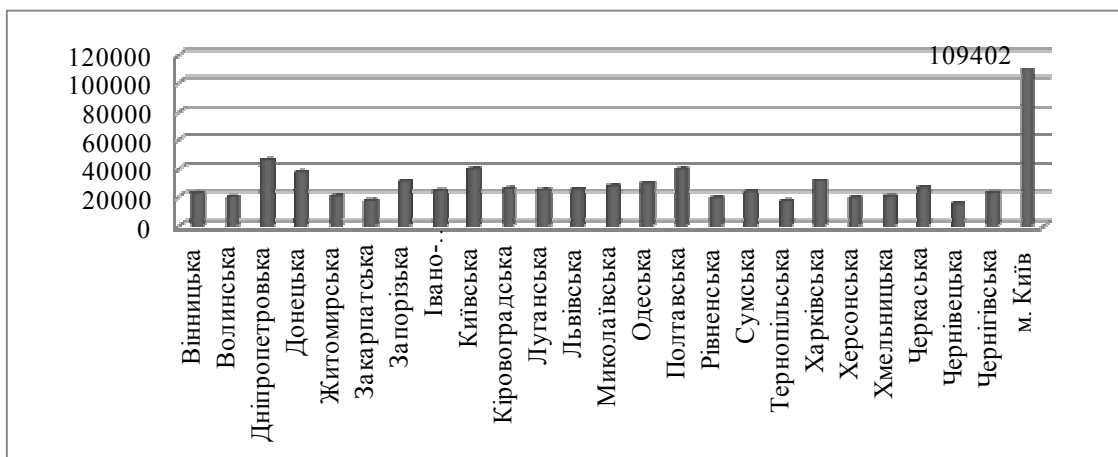

Рис. 4. Валовий регіональний продукт за 2013 рік у розрахунку на одну особу, грн.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

Якщо розглядати відсоткову частку розміщення ВРП, то можна простежити значні диспропорції за регіонами. Адже серед усіх регіонів України найбільша частка у відсотках до підсумку припадає на м. Київ – 20,5 %, Дніпропетровська область – 10,0 % та Донецька область – 10,8 %. На всі інші регіони припадає менше 5 % на кожний.

Не менш важливим показником розвитку регіону є людський капітал. Людський потенціал є найважливішим чинником реформування держави і суспільства, що прагнуть включитися у світові потоки сучасних технологічних, інфраструктурних, інституціональних, соціально-гуманітарних і інших перетворень. Людський розвиток можна визначити як надання людям можливості повністю розвивати свій потенціал, жити продуктивно і творчо в гармонії з їхніми потребами та інтересами. Якість людського капіталу (освіта і навички) сильно варіює між регіонами і є найвищою у високоурбанізованих регіонах, де сконцентрована значна кількість ВНЗ та робочих місць вищого професійно-кваліфікаційного рівня. Нові й креативні робочі місця зазвичай з'являються у найбільших містах України із порівняно високою якістю життя – Києві, Львові, Одесі. За даними

Звіту про людський розвиток 2014 «Забезпечення сталого прогресу людства: зменшення уразливості та формування життєстійкості», значення ІЛР України дорівнює 0,734 – цей показник належить до високої категорії людського розвитку – що ставить країну на 83 позицію з 187 країн і територій (див. рис. 5) [12].

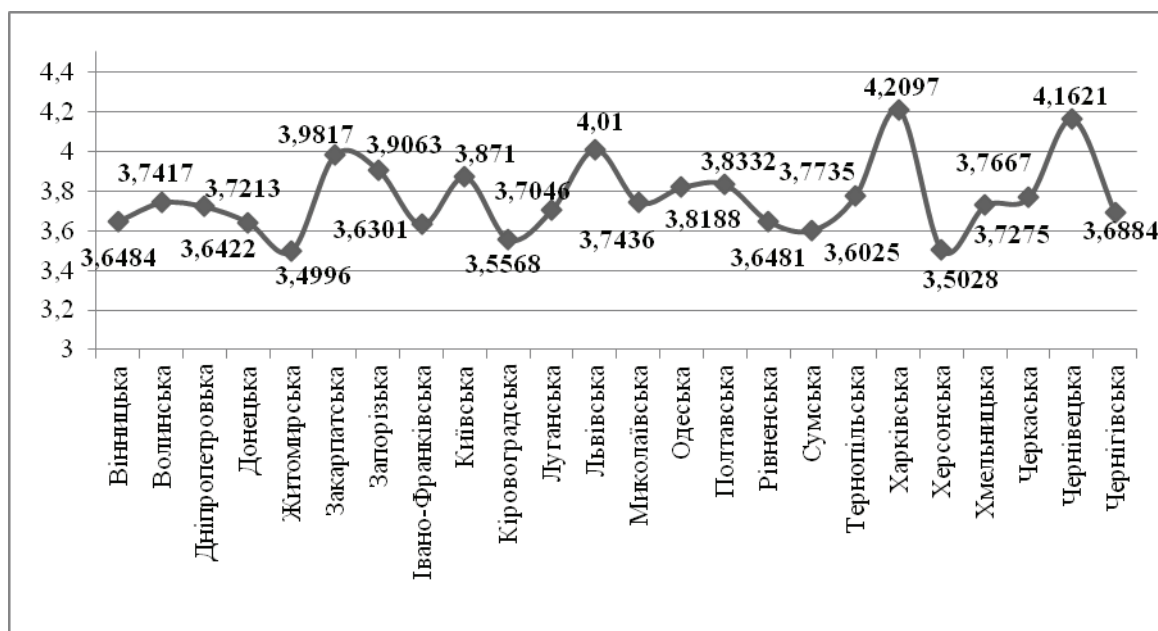

Рис. 5. Інтегральна оцінка регіонального людського розвитку у 2013 р.

Примітка. Побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

У 2013 році за індексом регіонального людського розвитку можна виділити три групи регіонів:

1) регіони-лідери (індекс більше 4), до яких належать Харківська, Львівська та Чернівецька області. У цих регіонах простежуються певні відмінності щодо складових, які сприяють людському розвитку або стримують ці процеси. Так, Харківська область належить до п'яти лідерів за індексами блоків «Освіта» та «Добробут», Львівська – «Соціальне середовище», Чернівецька – «Соціальне середовище» та «Добробут». Однак негативним чинником у цих регіонах є низький розвиток за індексом блоку «Добробут» у Львівській і «Освіта» у Чернівецькій областях;

2) регіони основної групи (18 регіонів), індекс яких становить 3,6658–3,9988;

3) регіони-аутсайтери (індекс менше 3,6), до яких належать Херсонська, Кіровоградська і Житомирська області. Зазначені регіони помітно відстають за індексом регіонального людського розвитку від більшості регіонів України. Зокрема, для Кіровоградської і Херсонської областей характерний низький індекс за блоком «Соціальне середовище», для Житомирської – «Добробут», «Гідна праця». Крім того, у Кіровоградській області низький індекс за блоком «Відтворення населення» [12].

Найважливішим завданням регіонального управління економічними процесами є забезпечення сталого розвитку регіональної економіки та комплексне поєднання галузево-секторального та просторового виміру регіональної політики, підвищення ефективності державного управління регіональним розвитком та дієздатності місцевого самоврядування. З метою спостереження перебігу цього процесу доцільно запровадити у регіоні систему моніторингу з використанням певних індикаторів (див. рис. 6).

Одним із важливих завдань регіональної політики України на сучасному етапі є врахування європейських орієнтирів регіонального розвитку та приведення вітчизняної нормативно-правової бази у відповідність з нормативними документами ЄС, Ради Європи та інших нормотворчих міжнародних організацій. Для цього в 2014 році було розроблено «Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року» як складову євроінтеграції України. Розроблення Стратегії відбувалось з урахуванням змін, які відбулися в розвитку регіонів держави за останні роки, для підвищення конкурентоспроможності регіонів і забезпечення збалансованого регіонального розвитку, для територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку, а також для ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку [6, с. 654]. Стратегія спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища.

Стратегічною метою реалізації державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання.

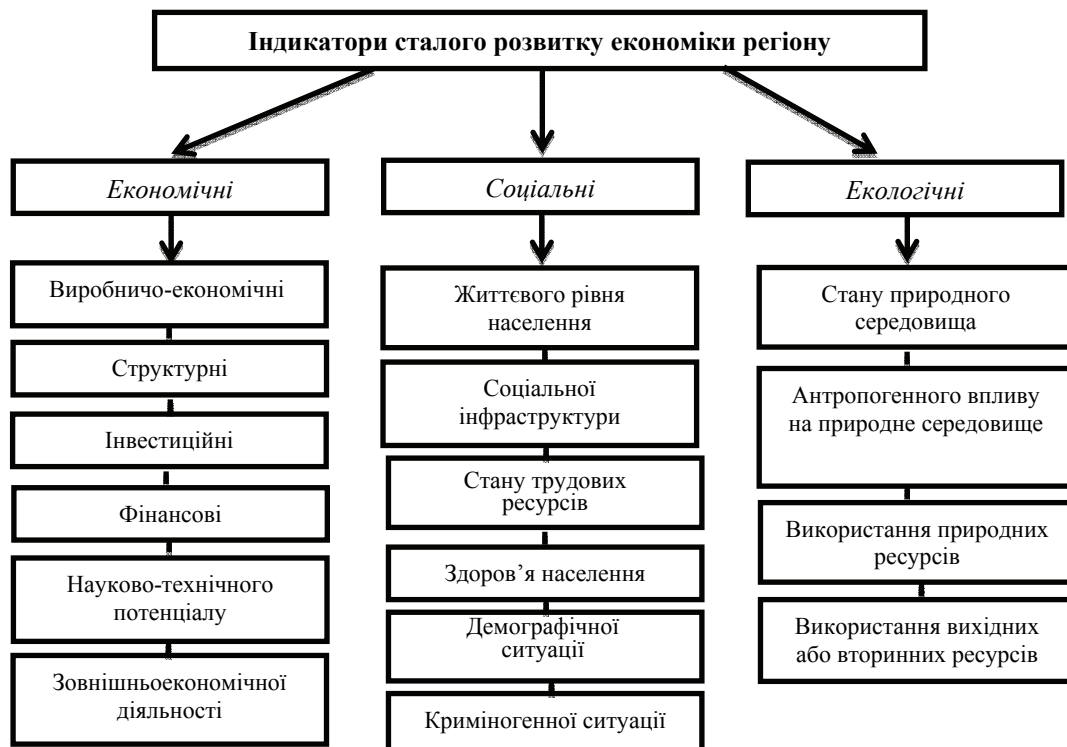

Рис. 6. Система індикаторів сталого розвитку економіки регіону

Примітка. Побудовано за даними Варналія З.С. *Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: [Монографія] / за ред. З. С. Варналія — К.: НІСД, 2007. — 768 с.*

Стратегічне бачення регіонального розвитку та країни в цілому полягає в розв'язанні існуючих проблем шляхом використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіонів та територій і є результатом стратегічного спрямування державної регіональної політики, метою якої є: розвиток та єдність, орієнтовані на людину; досягнення економічного зростання регіонів шляхом використання власного потенціалу та реалізації ефективної державної регіональної політики і, як наслідок, підвищення рівня життя населення; інтеграція регіонального економічного, інформаційного, освітнього, культурного простору до загальноукраїнського простору, в якому особа має змогу для самореалізації та підвищення якості життя незалежно від місця проживання (єдність загальноукраїнського простору). Досягнення зазначеної мети дасть можливість стати регіонам до 2020 року економічно сильнішими, взаємно інтегрованими, а також більш самостійними у результаті запровадження ефективної моделі управління на основі децентралізації, деконцентрації та субсидіарності [2]. Стандарти і якість життя людей досягнуть вищого рівня, зростуть можливості для створення та ефективного функціонування партнерських відносин між суспільством, державою і бізнесом.

Починаючи з 2013 року виконується програма Європейського Союзу «Підтримка реалізації політики регіонального розвитку в Україні» (бюджет проекту перевищує 20 млн. євро). Пріоритетами цього проекту є: інституційна підтримка формування нової регіональної політики в Україні; інституційна підтримка модернізації Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року; створення та забезпечення функціонування професійно орієнтованої соціальної мережі для фахівців-практиків з питань регіонального розвитку. Готується програма Європейського Союзу «Місцевий розвиток, орієнтований на громадськість, етап III», індикативний бюджет якої становитиме 23,8 млн. євро. Крім того, на сьогодні проводиться робота із започаткування програми секторальної бюджетної підтримки у сфері регіонального розвитку (50 млн. євро), фінансування якої передбачено за рахунок коштів бюджету Європейської Комісії. У разі прийняття рішення щодо її виконання в Україні кошти зазначеної програми також спрямовуються на реалізацію Стратегії.

Висновки. На сьогоднішній день через активну участь України в процесах глобалізації та регіоналізації важливого значення набувають регіональні аспекти стратегії соціального-економічного зростання держави. Необхідно зміцнити співробітництво регіонів, зменшити регіональні диспропорції для підвищення економічної конкурентоспроможності України та раціонально використовувати потенціал кожного регіону. Сьогодні в Україні зберігаються суттєва регіональна диференціація між регіонами в структурі виробництва валової доданої вартості та диференціація за результатами діяльності промисловості. Необхідно створювати привабливий інвестиційний клімат, тобто вживати рішучих заходів щодо всебічної реструктуризації підприємств кожного регіону, що зумовить істотне зростання ринкової ціни їх активів і зробить їх привабливими для потенційних інвесторів.

Для трансформації та забезпечення економічного зростання регіонів України необхідним є перебудова управління регіональним розвитком у напрямі розширення прав і самостійності регіонів щодо вирішення багатьох питань економічного й соціального характеру. Вкрай необхідними для розвитку регіонів є розвиток інноваційних процесів на регіональному рівні, за діяння інноваційних механізмів та інструментів регіонального розвитку, диверсифікація регіональної економіки, досягнення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та інфраструктурне забезпечення регіонального розвитку держави. Для ефективної діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування мають бути задіяні громадянське суспільство та громадська ініціатива.

Подальші наукові розробки мають бути присвячені саме вирішенню стратегічних пріоритетів, зазначених в Державній стратегії регіонального розвитку, спрямованих на євроінтеграційних шлях держави. Завдання держави полягає в тому, щоб створити та забезпечити всі умови (нормативно-правові, організаційні, фінансові тощо) для повноцінного регіонального розвитку України з використанням таких інструментів стимулювання цього розвитку, як: механізми розвитку малого та середнього бізнесу, активізація підприємництва, державно-приватне партнерство, розвиток кооперації, формування кластерних об'єднань, міжрегіональне співробітництво, механізми активізації інфраструктурного, інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2015. – № 13. – С. 90.
2. Постанова КМУ «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року»). – 2014. – № 385.
3. Акімов О. О. Шляхи реалізації державного управління економічними процесами: регіональні аспекти / О. О. Акімов // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. – 2014. – № 1. – С. 112–120.
4. Артёмов І.В., Діус Н.О. Єврорегіональне співробітництво України: проблеми і перспективи: Навч. посіб. / І.В. Артёмов, Н.О. Діус. – Ужгород: ПП «Шарк», 2014. – 368 с.
5. Біла С.О. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку і засади нової регіональної політики / С.О. Біла // Аналітична доповідь НІСД. – К.: НІСД, 2013. – 82 с.
6. Варналій З.С. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : [Монографія] / за ред. З. С. Варналія — К.: НІСД, 2007. – 768 с.
7. Долішній М. Регіональна політика на рубежі ХХ–ХХІ століття: нові пріоритети / М. Долішній. – К. : Наукова думка, 2006. – 236 с.
8. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України. Назустріч економічному зростанню та процвітанню.– Фонд «Ефективне управління», Україна. – 2013. – 234 с.
9. Калетнік, Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, М-во аграр. політики і продовольства України, ВНАУ. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 427 с.
10. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід. Видання друге, доповнене / за заг. ред. А.Ткачука. – К.: Леста, 2011. – С. 10-11.
11. Регіональний розвиток та державна регіональна політика України: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики. Аналітичний звіт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surdrp.eu/Analytical-Report>.
12. HumanDevelopmentReport 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>.
13. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державної служби статистики України.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2015